

MINTAQALARNI STRATEGIK RIVOJLANTIRISHDA MEHNAT BOZORI TARKIBIY O'ZGARISHLARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASH

Ernazarova Nilufar Nozimjonovna

Namangan davlat texnika universiteti
“Menejment” kafedrası katta o‘qituvchisi
i.f.f.d., PhD.

Annotatsiya

Maqolada mintaqalarni strategik rivojlantirishda mehnat bozori tarkibiy o'zgarishlarining samaradorligini baholash yondashuvi ishlab chiqildi. Tarmoqlararo siljish jadalligi, unumdorlikni qayta taqsimlash samarasi va bandlikning rasmiylashuvini birlashtiruvchi uch komponentli tizim taklif etildi. Tizimli yondashuv va dinamik tahlil asosida O'zbekistonning 2023-2025-yillardagi mehnat bozori ko'rsatkichlari o'rganildi. Tahlilda ishsizlikning pasayishi, bandlikning kengayishi va rasmiy sektordagi ijobiy o'zgarishlar yoritildi. Rasmiylashuv koeffitsiyenti 2025-yilning birinchi yarim yilligida 0,625, uchinchi choragida 0,662 darajasida hisoblandi. Xizmatlar sohasining bandlikni ta'minlashdagi o'rni hamda mehnat migratsiyasining hududiy ahamiyati muhokama qilindi. Metodikasi Namangan viloyatida qo'llash imkoniyatlari ko'rib chiqildi. Monitoring, kasbiy ta'lim, raqamli ko'nikmalar va rasmiy bandlikni rag'batlantirish bo'yicha tavsiyalar shakllantirildi. Ish o'rinlarini baholashda unumdorlik va ijtimoiy himoyani uyg'unlashtirish zarurati ta'kidlandi.

Kalit so'zlar: mehnat bozori, tarkibiy o'zgarishlar, mintaqaviy rivojlanish, bandlik, mehnat unumdorligi, Lilien indeksi, rasmiylashuv koeffitsiyenti, kasbiy ta'lim.

Аннотация

В статье был разработан подход к оценке эффективности структурных изменений рынка труда в стратегическом развитии регионов. Была предложена система, объединившая интенсивность межотраслевых сдвигов, эффект перераспределения производительности и формализацию занятости. На основе системного подхода и динамического анализа были рассмотрены показатели рынка труда Узбекистана за 2023-2025 годы. Были отмечены снижение безработицы, расширение занятости и положительные изменения в формальном секторе. Коэффициент формализации составил 0,625 в первом полугодии и 0,662 в третьем квартале 2025 года. Обсуждались роль услуг и региональное значение трудовой миграции. Возможности применения методики рассматривались на примере Наманганской области. Рекомендации охватили мониторинг, профессиональное обучение, цифровые навыки и поддержку формальной занятости с учётом производительности и социальной защиты работников.

Ключевые слова: рынок труда, структурные изменения, региональное развитие, занятость, производительность труда, индекс Лилиена, коэффициент формализации, профессиональное обучение.

Abstract

The article developed an approach to assessing the efficiency of labour market structural changes in regional strategic development. A framework combined sectoral

shifts, productivity reallocation and employment formalisation. Systemic and dynamic analysis examined Uzbekistan's labour market indicators for 2023-2025. Declining unemployment, expanding employment and improvements in formal employment were documented. The formalisation coefficient was calculated at 0.625 for the first half and 0.662 for the third quarter of 2025. Services and labour migration were discussed within the regional context. Application opportunities were considered for Namangan. Recommendations addressed monitoring, vocational education, digital skills and formal employment incentives, emphasising productivity and social protection in job assessment.

Keywords: labour market, structural changes, regional development, employment, labour productivity, Lilien index, formalisation coefficient, vocational education.

KIRISH

Mehnat bozori hudud iqtisodiyotida ishlab chiqarish omillari bozorlari orasida eng murakkab va ijtimoiy jihatdan eng sezgir segment hisoblanadi. Unda iqtisodiy samaradorlik talablari aholining daromad, kasbiy o'sish va ijtimoiy himoya bo'yicha manfaatlari bilan bevosita uchrashadi. Tarkibiy o'zgarishlar, ya'ni band aholining tarmoqlar, kasblar, bandlik shakllari va hududlar bo'yicha qayta taqsimlanishi uzoq muddatli iqtisodiy rivojlanishning muqarrar hamrohi bo'lib, uning yo'nalishi va sur'ati mehnat unumdorligi hamda aholi farovonligi dinamikasini belgilaydi.

Mehnat resurslarining tarmoqlararo ko'chishini rivojlanish jarayonining markaziy mexanizmi sifatida birinchi bo'lib tizimli tavsiflagan olim U. Lyuis hisoblanadi. Uning ikki sektorli modelida an'anaviy sektorda marjinal unumdorligi past bo'lgan ortiqcha mehnat zamonaviy kapitalistik sektorga nisbatan barqaror ish haqi bilan jalb etiladi, zamonaviy sektor esa foydani qayta investitsiya qilib kengayadi va yangi ish o'rinlari yaratadi [1]. Lyuis modeli mehnatning past unumdorlikdagi faoliyatdan yuqori unumdorlikdagi faoliyatga ko'chishi o'z-o'zidan yalpi unumdorlikni oshiruvchi manba ekanini asosladi va tarkibiy o'zgarishlar samaradorligini baholashning nazariy poydevorini yaratdi.

Zamonaviy iqtisodiyotlarda tarkibiy o'zgarishlar qishloq xo'jaligidan sanoatga o'tish bilan cheklanmaydi. Xizmatlar sohasining kengayishi, raqamli texnologiyalarning tarqalishi, bandlikning rasmiy shakllarga o'tishi va xalqaro mehnat migratsiyasi mehnat bozorining ko'p o'lchovli transformatsiyasini shakllantiradi. Hududiy darajada bu jarayonlar hudud ixtisoslashuvi, demografik tuzilma va investitsiya faolligi bilan chambarchas bog'liq holda kechadi. Shuning uchun mintaqaviy strategiyalar mehnat bozoridagi o'zgarishlarni faqat ishsizlik darajasi orqali emas, balki ular iqtisodiyotning unumdorlik salohiyatini qanchalik oshirayotgani nuqtai nazaridan baholashga ehtiyoj sezadi.

Mehnat bozori tarkibiy o'zgarishlarining samaradorligi tushunchasi ikki darajada talqin qilinadi. Iqtisodiy darajada samaradorlik bandlik tarkibidagi siljishlar yalpi mehnat unumdorligi va yalpi hududiy mahsulot o'sishiga qanchalik hissa qo'shganini bildiradi. Ijtimoiy darajada esa samaradorlik yangi yaratilgan ish o'rinlarining barqarorligi, daromad darajasi va ijtimoiy himoya bilan qamrab olinganligi orqali

namoyon bo'лади. Strategik boshqaruv uchun ikkala daraja ham muhim, chunki unumdorlikni oshirmaydigan bandlik o'sishi uzoq muddatli farovonlikni ta'minlay olmaydi, ijtimoiy kafolatlardan xoli bandlik esa mehnat resurslarining malaka oshirishga intilishini susaytiradi. Rasmiylashuv o'lchovining baholash tizimiga kiritilishi aynan shu ikki darajani o'zaro bog'lash vazifasini bajaradi.

Maqolaning maqsadi mehnat bozori tarkibiy o'zgarishlarining samaradorligini tarmoqlararo siljish jadalligi, unumdorlikni qayta taqsimlash samarasi va bandlikni rasmiylashtirish darajasi mezonlari birligida baholash metodikasini asoslash hamda uni O'zbekiston mehnat bozorining 2023-2025-yillardagi rasmiy ko'rsatkichlari asosida sinab ko'rishdan iborat.

ADABIYOTLAR SHARHI

Tarmoqlararo siljishlarning mehnat bozoriga ta'sirini miqdoriy o'lchash usulini D. Lilien taklif etgan. Olim tarmoqlar bo'yicha bandlik o'sish sur'atlarining o'rtacha sur'atdan chetlanishi dispersiyasini hisoblovchi indeks yordamida AQShda ishsizlik tebranishlarining sezilarli qismi tarmoqlararo qayta taqsimlanish jadalligi bilan bog'liq ekanini ko'rsatdi [2]. Lilien indeksi tarkibiy o'zgarishlar jadalligining statistik jihatdan sodda va keng qo'llaniladigan o'lchovi bo'lib qoldi, u mintaqaviy darajada ham rasmiy bandlik statistikasi asosida hisoblanishi mumkin.

B. Herrendorf, R. Rojerson va A. Valentini tarkibiy transformatsiyani o'sish nazariyasi doirasida umumlashtirib, rivojlanish jarayonida qishloq xo'jaligi ulushining qisqarishi, sanoat ulushining avval o'sib keyin barqarorlashishi va xizmatlar ulushining izchil kengayishi qonuniyatlarini keng tarixiy ma'lumotlarda tasdiqladi [3]. Mualliflar ushbu jarayonlarning daromadlar o'sishi va nisbiy narxlar o'zgarishi bilan izohlanishini ko'rsatib, tarkibiy o'zgarishlarni o'sishning tabiiy natijasi hamda uning manbai sifatida talqin qildi.

Unumdorlikni qayta taqsimlash samarasini ajratib o'lchashga M. MakMillan va D. Rodrik tomonidan qo'llanilgan dekompozitsiya usuli katta hissa qo'shdi. Umumiy mehnat unumdorligi o'zgarishi tarmoqlar ichidagi unumdorlik o'sishi va tarmoqlararo bandlik ulushlari o'zgarishi hisobiga ikki komponentga ajratilib, bandlikning yuqori unumdorlikdagi tarmoqlarga ko'chishi yalpi unumdorlikka ijobiy hissa qo'shishi miqdoriy baholandi [4]. Ushbu yondashuv tarkibiy o'zgarishlar samaradorligini aynan unumdorlik o'lchovi orqali baholash imkonini beradi.

D. Otor, F. Levi va R. Murneyn texnologik o'zgarishlar ish o'rinlarining vazifalar tarkibini qanday o'zgartirishini tahlil qilib, kompyuterlashtirish takrorlanuvchi vazifalarga bo'lgan talabni kamaytirishi va tahliliy hamda muloqot ko'nikmalarini talab qiluvchi vazifalar ahamiyatini oshirishini aniqladi [5]. Bu natija mehnat bozori tarkibiy o'zgarishlarini tarmoqlar bilan birga ko'nikmalar va kasblar kesimida ham baholash zarurligini ko'rsatadi.

Mintaqaviy mehnat bozorlarining moslashuv mexanizmlarini O. Blanshar va L. Kats AQSh shtatlari misolida o'rganib, hududiy talab o'zgarishlariga mehnat bozori asosan ishchi kuchining hududlararo harakati orqali moslashishini ko'rsatdi [6]. R. La Porta va A. Shleyfer esa norasmiy sektor unumdorligi rasmiy sektorga nisbatan ancha past ekanini, iqtisodiy rivojlanish bilan norasmiy bandlik ulushi izchil qisqarishini

keng empirik materialda asosladi [7]. Adabiyotlar sharhi mehnat bozori tarkibiy o'zgarishlari samaradorligini tarmoq, unumdorlik va rasmiylashuv o'lchovlarida kompleks baholash ilmiy jihatdan to'liq asoslanganini ko'rsatdi.

METODOLOGIYA

Tadqiqotda tizimli yondashuv, dinamik qatorlar tahlili, tarkibiy siljishlar indeksleri va mehnat unumdorligini tarkibiy qismlarga ajratish usullaridan foydalanildi. Axborot bazasi Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligining 2025-yil uchinchi choragi yakunlariga oid rasmiy ma'lumotlari [8], mehnat bozori ko'rsatkichlari dinamikasi va norasmiy bandlik haqidagi axborot [9], ishsizlik darajasining pasayishi to'g'risidagi rasmiy xabar [10] hamda 2025-yil birinchi yarim yilligidagi mehnat resurslari tarkibiga oid ma'lumotlar [11] asosida shakllantirildi.

Baholash tizimi uch komponentni qamrab oldi. Birinchi komponent bandlikning tarmoqlararo siljish jadalligini Lilien indeksi orqali baholashga asoslandi:

$$\sigma_t = \left[\sum_{i=1}^n \frac{E_{i,t}}{E_t} (\Delta \ln E_{i,t} - \Delta \ln E_t)^2 \right]^{1/2}. \quad (1)$$

Bu yerda: $E_{i,t}$ - t -davrdagi i -tarmoqda band bo'lganlar soni; E_t - shu davrdagi jami band aholi soni; n - tarmoqlar soni; $\Delta \ln E_{i,t} = \ln E_{i,t} - \ln E_{i,t-1}$ - tarmoq bandligining logarifmik o'sishi. Indeksning yuqori qiymati tarmoqlardagi bandlik o'sish sur'atlari o'rtasidagi farq kattaligini bildiradi.

Ikkinchi komponent mehnat unumdorligi o'zgarishini tarmoq ichidagi o'sish va bandlikning qayta taqsimlanishi hisobiga yuzaga kelgan qismlarga ajratishga asoslandi:

$$\Delta P = \sum_{i=1}^n \theta_{i,t-1} \Delta P_i + \sum_{i=1}^n P_{i,t} \Delta \theta_i. \quad (2)$$

Bu yerda: P - umumiy mehnat unumdorligi; $P_{i,t}$ - i -tarmoqning t -davrdagi mehnat unumdorligi; $\theta_{i,t}$ - shu tarmoqning jami bandlikdagi ulushi; ΔP_i va $\Delta \theta_i$ - tegishli ko'rsatkichlarning ikki davr orasidagi o'zgarishi.

Birinchi yig'indi tarmoqlar ichidagi unumdorlik o'zgarishining umumiy natijaga hissasini, ikkinchi yig'indi esa bandlikning tarmoqlar o'rtasida qayta taqsimlanishidan hosil bo'lgan tarkibiy samarani ifodalaydi. Tarmoq unumdorligi taqqoslama narxlardagi yalpi qo'shilgan qiymatning bandlar soniga nisbati orqali aniqlanadi.

Uchinchi komponent - rasmiylashuv koeffitsiyenti mamlakat ichida band bo'lganlar tarkibida rasmiy bandlik ulushini ifodalaydi:

$$K_R = \frac{E_r}{E_r + E_n}. \quad (3)$$

Bu yerda: E_r - rasmiy bandlar soni; E_n - norasmiy bandlar soni. Koeffitsiyentning oshishi rasmiy bandlik ulushi ortganini bildiradi. Hisoblashda ikkala guruh bir xil statistik tasnif asosida ajratilishi va mamlakat ichidagi jami bandlikni qamrab olishi lozim.

Tarkibiy o'zgarishlar samaradorligi uch ko'rsatkichning o'zaro bog'liqligi asosida talqin qilindi. Tarmoqlararo siljishlarning ijobiy qayta taqsimlash samarasi va rasmiy bandlik ulushining oshishi bilan birga kechishi samarali tarkibiy o'zgarish belgisi sifatida baholandi. Siljishlar jadal bo'lib, qayta taqsimlash samarasi past yoki manfiy bo'lsa, bandlikning yuqori unumdorlikdagi tarmoqlarga o'tishini cheklayotgan omillarni qo'shimcha o'rganish zarur.

Metodikani qo'llash uchun bandlik va yalpi qo'shilgan qiymat bo'yicha bir xil davr, hudud hamda tarmoq tasnifiga mos ma'lumotlar talab etiladi. Turli davrlarni qamrab olgan manbalar va umumlashtirilgan ko'rsatkichlarning o'zi barcha hisob-kitoblarni amalga oshirish uchun yetarli emas.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston mehnat bozori so'nggi uch yilda yuqori sur'atli ijobiy transformatsiyani boshdan kechirdi. Rasmiy ma'lumotlarga ko'ra, ishsizlik darajasi 2023-yil 1-iyul holatida 8,1 foiz, 2024-yil iyulida 5,8 foiz, 2025-yil boshida 5,5 foiz darajasida bo'lgan [9], 2025-yilning uchinchi choragi yakunida esa 4,9 foizgacha pasaydi [10]. Ishsizlik darajasining 5 foizdan pastga tushishi oxirgi marta 2013-yilda qayd etilgani ma'lum qilindi [10]. Ikki yil ichida ishsizlik darajasining 3,2 foiz punktga qisqarishi iqtisodiy o'sish ish o'rinlari yaratish bilan uzviy bog'langanini ko'rsatadi.

Mehnat resurslari va bandlik ko'rsatkichlari ham barqaror kengaydi. 2025-yilning uchinchi choragi yakunlariga ko'ra, 37,8 mln aholi tarkibida mehnat resurslari 20,35 mln kishini tashkil etib, 1,9 foizga oshdi, iqtisodiy faol aholi 15,57 mln kishiga, band aholi 14,81 mln kishiga yetib, 4,1 foizga ko'paydi [8]. Band aholining mehnat resurslariga nisbatan tezroq o'sishi yangi ish o'rinlari demografik o'sishdan ilgarilab yaratilayotganini tasdiqlaydi.

1-jadval

O'zbekiston mehnat bozori tarkibiy o'zgarishlarining asosiy ko'rsatkichlari¹

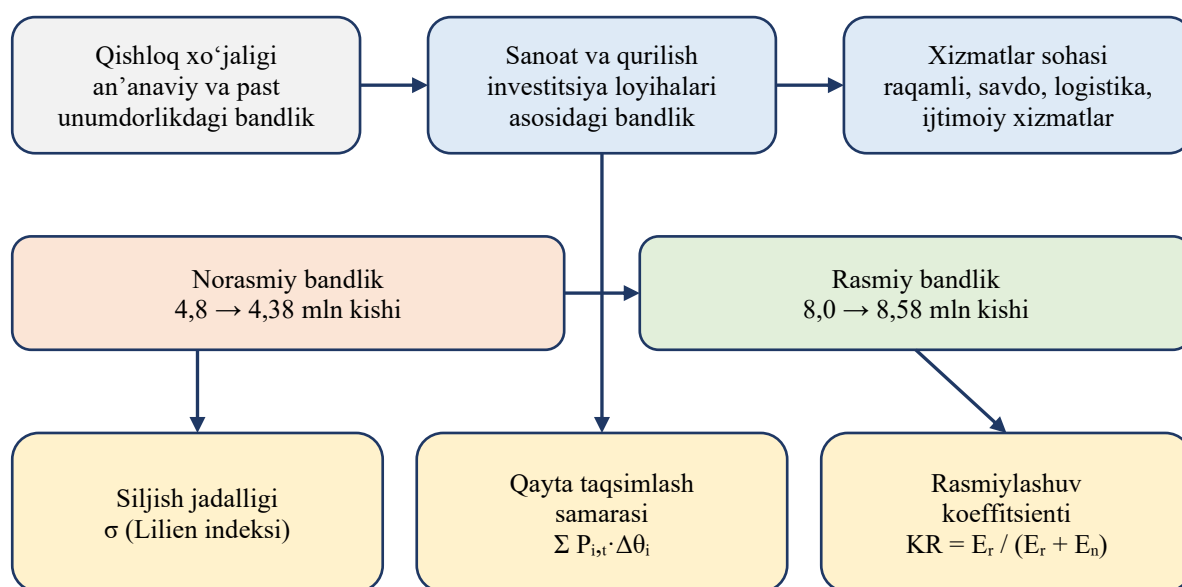
Ko'rsatkich	2025-yil I yarim yillik	2025-yil III chorak
Mehnat resurslari, mln kishi	20,3	20,35
Iqtisodiy faol aholi, mln kishi	15,4	15,57
Band aholi, mln kishi	14,6	14,81
Rasmiy sektorda band bo'lganlar, mln kishi	8,0	8,58
Norasmiy sektorda band bo'lganlar, mln kishi	4,8	4,38
Xorijda mehnat qilayotganlar, mln kishi	1,8	1,86
Ishsizlik darajasi, foizda	5,1	4,9
Rasmiylashuv koeffitsiyenti (KR)*	0,625	0,662

1-jadval ma'lumotlari rasmiylashuv jarayonining jadal kechayotganini ko'rsatdi. 2025-yilning uchinchi choragida rasmiy sektorda band bo'lganlar soni 8,58 mln kishiga yetib, 17 foizga oshdi, norasmiy sektordagi xodimlar soni esa 26,9 foizga kamayib, 4,38 mln kishini tashkil etdi [8]. Muallif hisob-kitobiga ko'ra, rasmiylashuv

¹ Manba: Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligi ma'lumotlari [8], [11] asosida tuzilgan; * muallif tomonidan hisoblangan.

koeffitsiyenti birinchi yarim yillikdagi 0,625 dan uchinchi chorakda 0,662 ga ko‘tarildi. Uzoq muddatli istiqbolda norasmiy bandlik darajasi 2017-yildagi 60 foizdan 2024-yilda 38 foizgacha qisqargani qayd etilgan [9]. Adabiyotlarda asoslanganidek, norasmiy sektor unumdorligi rasmiy sektorga nisbatan past bo‘lgani sababli [7], bandlikning rasmiy shaklga o‘tishi mehnat unumdorligini oshiruvchi tarkibiy samara manbaidir.

Bandlikning tarmoqlar bo‘yicha yangi oqimlari tarkibiy siljish yo‘nalishini aniq ko‘rsatdi. 2025-yil davomida 4,45 mln kishi daromadli mehnat bilan ta‘minlanib, shundan xizmat ko‘rsatish sohasida 2,74 mln kishi, qishloq xo‘jaligida 1,29 mln kishi, qurilishda 172,3 ming kishi, investitsiya loyihalari orqali 256,2 ming kishi ish bilan ta‘minlandi [8]. Muallif hisob-kitobiga ko‘ra, yangi bandlikning qariyb 61,6 foizi xizmatlar sohasiga, 29,0 foizi qishloq xo‘jaligiga, 5,8 foizi investitsiya loyihalariga va 3,9 foizi qurilishga to‘g‘ri keladi. Yangi ish o‘rinlarining asosiy qismi xizmatlar sohasida yaratilishi Herrendorf va hammualliflar tavsiflagan tarkibiy transformatsiya qonuniyatiga [3] to‘liq mos keladi.

1-rasm. Mehnat bozori tarkibiy o‘zgarishlari yo‘nalishlari va ularning samaradorligini baholash komponentlari¹

1-rasmda mehnat bozori tarkibiy o‘zgarishlarining ikki asosiy yo‘nalishi, ya‘ni tarmoqlararo siljish va rasmiylashuv hamda ularning samaradorligini o‘lchovchi uch komponent birgalikda aks ettirilgan. Gorizontaal yo‘nalish bandlikning past unumdorlikdagi faoliyatdan sanoat va xizmatlar sohasiga ko‘chishini, vertikal yo‘nalish esa norasmiy bandlikdan rasmiy bandlikka o‘tishni ifodalaydi. Ikkala yo‘nalish ham mehnat unumdorligining o‘shishiga xizmat qiladi va hududiy bandlik siyosatining o‘zaro to‘ldiruvchi vazifalarini tashkil etadi.

Xalqaro mehnat migratsiyasi ham tarkibiy o‘zgarishlarning muhim tarkibiy qismi sifatida qaralishi lozim. Xorijda ishlayotgan fuqarolar soni 1,86 mln kishiga yetgani

¹ Manba: muallif ishlanmasi; rasmiy bandlik ko‘rsatkichlari [8], [11] asosida.

ma'lum qilindi [8]. Tashqi mehnat bozorlarida kasbiy tajriba orttirgan xodimlar mamlakatga qaytgach, yangi ko'nikmalar va tadbirkorlik tashabbuslari manbaiga aylanadi, pul o'tkazmalari esa hududlarda iste'mol va kichik investitsiyalarni qo'llab-quvvatlaydi. Blanshar va Kats xulosalariga ko'ra, ishchi kuchining harakatchanligi hududiy mehnat bozorlarining moslashuvchanligini oshiradi [6]; tashkiliy va malakaviy tayyorgarlik asosida yo'lga qo'yilgan migratsiya hududiy mehnat bozori muvozanatini ta'minlovchi omil hisoblanadi.

Metodikani hududiy darajada qo'llash mehnat bozori siyosatini aniqroq yo'naltirishga imkon beradi. Masalan, Namangan viloyati kabi yosh mehnat resurslari ko'p bo'lgan hududda qayta taqsimlash samarasini oshirish uchun yengil sanoat va xizmatlar sohasidagi yangi ish o'rinlarini kasbiy ta'lim dasturlari bilan uyg'unlashtirish, rasmiylashuv koeffitsiyentini oshirish uchun esa o'zini o'zi band qilganlar va hunarmandlar faoliyatini soddalashtirilgan tartibda rasmiylashtirishni kengaytirish samarali hisoblanadi. Otor va hammualliflar asoslaganidek, raqamli texnologiyalar tahliliy va muloqot ko'nikmalariga talabni oshirgani sababli [5], hududiy kadrlar tayyorlash tizimida bunday ko'nikmalar ulushini oshirish tarkibiy o'zgarishlar samaradorligini mustahkamlaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot mehnat bozori tarkibiy o'zgarishlari samaradorligini tarmoqlararo siljish jadalligi, unumdorlikni qayta taqsimlash samarasi va bandlikni rasmiylashtirish darajasi birligida baholash nazariy jihatdan asosli va amaliy jihatdan qo'llanishga yaroqli ekanini ko'rsatdi. Taklif etilgan uch komponentli tizim mintaqaviy bandlik siyosatini miqdoriy ko'rsatkichlardan sifat va unumdorlik mezonlariga yo'naltirish imkonini beradi.

Rasmiy ma'lumotlar O'zbekiston mehnat bozorida tarkibiy o'zgarishlar yuqori samara bilan kechayotganini tasdiqladi. Ishsizlik darajasi ikki yilda 8,1 foizdan 4,9 foizgacha pasaydi, band aholi soni 14,81 mln kishiga yetdi, rasmiy bandlik 17 foizga oshib, norasmiy bandlik sezilarli qisqardi, yangi ish o'rinlarining asosiy qismi xizmatlar sohasida yaratildi. Bu natijalar amalga oshirilayotgan bandlik va tadbirkorlik siyosatining yuqori samaradorligini ko'rsatadi.

Tadqiqot natijalariga tayangan holda quyidagi takliflar ilgari suriladi. Birinchidan, viloyatlar kesimida Lilien indeksi, qayta taqsimlash samarasi va rasmiylashuv koeffitsiyentini har yili hisoblab, ularni hududiy bandlik dasturlarining natijaviy ko'rsatkichlari tarkibiga kiritish maqsadga muvofiq. Ikkinchidan, yangi ish o'rinlari yaratish bo'yicha hududiy maqsadlarni ish o'rinlari soni bilan birga ularning unumdorlik darajasi bo'yicha ham belgilash tarkibiy samarani oshiradi. Uchinchidan, rasmiy bandlikka o'tishni rag'batlantiruvchi soddalashtirilgan ro'yxatdan o'tish, raqamli mehnat shartnomalari va ijtimoiy sug'urta imtiyozlarini hududiy darajada kengaytirish rasmiylashuv koeffitsiyentining barqaror o'sishini ta'minlaydi. To'rtinchidan, kasb-hunar ta'limi dasturlarini hududdagi yangi ish o'rinlarining tarmoq tuzilmasi va raqamli ko'nikmalar talabiga moslashtirish mehnat resurslarining yuqori unumdorlikdagi tarmoqlarga ko'chishini tezlashtiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Lewis W.A. Economic Development with Unlimited Supplies of Labour // The Manchester School. - 1954. - Vol. 22, No. 2. - P. 139-191. - URL: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9957.1954.tb00021.x>
2. Lilien D.M. Sectoral Shifts and Cyclical Unemployment // Journal of Political Economy. - 1982. - Vol. 90, No. 4. - P. 777-793. - URL: <https://doi.org/10.1086/261093>
3. Herrendorf B., Rogerson R., Valentinyi Á. Growth and Structural Transformation // Handbook of Economic Growth. - Vol. 2. - Amsterdam: Elsevier, 2014. - P. 855-941. - URL: <https://doi.org/10.1016/B978-0-444-53540-5.00006-9>
4. McMillan M., Rodrik D. Globalization, Structural Change and Productivity Growth // NBER Working Paper No. 17143. - Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research, 2011. - URL: <https://doi.org/10.3386/w17143>
5. Autor D.H., Levy F., Murnane R.J. The Skill Content of Recent Technological Change: An Empirical Exploration // The Quarterly Journal of Economics. - 2003. - Vol. 118, No. 4. - P. 1279-1333. - URL: <https://doi.org/10.1162/003355303322552801>
6. Blanchard O.J., Katz L.F. Regional Evolutions // Brookings Papers on Economic Activity. - 1992. - No. 1. - P. 1-75. - URL: <https://doi.org/10.2307/2534556>
7. La Porta R., Shleifer A. Informality and Development // Journal of Economic Perspectives. - 2014. - Vol. 28, No. 3. - P. 109-126. - URL: <https://doi.org/10.1257/jep.28.3.109>
8. O'zbekistonda ishsizlik darajasi 4,9 foizgacha pasaydi // Demokrat.uz. 12.11.2025. - URL: <https://demokrat.uz/2025/11/12/ozbekistonda-ishsizlik-darajasi-49-foizgacha-pasaydi>
9. O'zbekistonda ishsizlik darajasi 5,1% gacha kamaydi // Spot.uz. 14.08.2025. - URL: <https://www.spot.uz/oz/2025/08/14/unemployment/>
10. O'zbekistonda ishsizlik darajasi 5% dan pasaydi // Spot.uz. 13.11.2025. - URL: <https://www.spot.uz/oz/2025/11/13/unemployment/>
11. O'zbekistonda 2025-yil I yarmida ishsizlik darajasi 0,4 foizga kamayib, 5,1 foizni tashkil etdi (Infografika) // Yuz.uz. 14.08.2025. - URL: <https://yuz.uz/uz/news/129521>

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir:
Ingliz tili muharriri:
Rus tili muharriri:
Musahhih:
Sahifalovchi va dizaynerlar:

Xakimov Ziyodulla Axmadovich
Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich
Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li
Karimova Shirin Zoxid qizi
Sadikov Shoxrux Shuxratovich
Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2026-yil, sentabr, 9-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: info@marketingjournal.uz
Bot: [@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)
Tel.: +998977838464, +998939266610
Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi** rayosatining 2024-yil 04-oktabrdagi 362/5 sonli qarori bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: **9710**. GOCT 7.56-2002 "Seriya nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlari standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**